

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 58.

PAPIERY JANA KARŁOWICZA

173. Korespondencja Jana Karłowicza. Listy od Piotra Chmielowskiego
1882-1886 i b.d.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Музей естествознания
и истории
и географии
и археологии
и этнографии
и филологии
и истории искусств
и литературы
и музыки
и театра
и кино
и телевидения
и радиовещания
и связи
и информатики
и вычислительной техники
и космонавтики
и авиации
и воздухоплавания
и ракетостроения
и космических исследований
и освоения космоса
и межпланетных сообщений
и космического туризма
и космического права
и космической этики
и космической философии
и космической эстетики
и космической культуры
и космического искусства
и космического спорта
и космического образования
и космического воспитания
и космического здравоохранения
и космической безопасности
и космической экологии
и космической охраны окружающей среды
и космической защиты от радиации
и космической защиты от метеоритов
и космической защиты от комет
и космической защиты от астероидов
и космической защиты от планет
и космической защиты от звезд
и космической защиты от галактик
и космической защиты от Вселенной

Карта. 18/11.4

173

07

Хмельковский П.

Листы

го Карювима Яна.

1881-86.

Варшава.

Гил. 13арк.

м. пол.

3424

Stanowmy Panie!

Obetratiliśmy pracę pańską o Walterze i myś-
leliśmy jestesmy za panieci. Zamierzaliśmy ją wyda-
ć z drukarni; wprzód jednak postanowiliśmy
dziś z Panem porozumieć co do niektórych uwar-
unkowań, do których wprowadzić, ale mających pewną
wygodę i znaczenie.

A najprzód, czyby to nie stanowiło francuz-
skiemu Panu niezgodę, gdyżżem pod tytułem Walter
Wdady podpisat w nawiasie tytuł rozprawki Riech-
ki; w ten sposób, że skutkiem wydawnictwa,
nieprawiedliwego. Taby dziś „aktualność” studentów, co
jakoś Pańkę przycina, jest jedyną² „pau” stałym wy-
magani wytyczników prima mi-specyjalnego;
a kwestia, w której taby trudności w odczuciu co
do rozpatrywania drogich esów legendy.

Powłone, w związku z tą propozycją roduje droga,
niechby Pan był łaskaw dać parę przykładać
nieoficjalnych, niegodnego a naukową traktowania
przedmiotu przez Riechki; ogólnikowe lawie po-
kpieniu jego metody niewiele nauwy wytycz-
ników; nie rozjani im samej istoty rzeczy. Nie
sądzę, ażeby ku temu potrzebne było odwołanie

109

zskopisem; rano Pan byłby na obojej kartce
spisać parę motywowanych rozruchów, a je-
niewierne je, gdzie trzeba.

Po treści, Magnuszewski za omowę pierwsze-
go obram "Niewiasty polskiej" wręczył podanie
o Madzgoranie i Kpocina; wyprawa wypraw-
dzi inną Helgundy, ale jej samą nazwaną
tak mała rolka i bynajmniej nie w duchu
legundy o Walterze, że tradycje tu wiódł
jej odbicie; jeden byłby niezgod w "Korowym
dzwonie" jest podobny do tej legundy tj. uwol-
nienie Młyna Bałko - Tuż przez Świętokrzyski
sta rąkowania rokoszy; trzeba by więc
wzmiankę o tej zmianie, albo zupełnie opuścić.

Ozekujaj przychylu; na przegryzta odnowi-
dzi, porozkaj z górnym fraktem

Niote Chmielowy

REDAKCJA

3426

ATENEUM

WŁODZIMIERSKA 14

Pracowny Panie!

Radbym znnowu mieć artykuł pamiński z zakresu mitologii i etnografii. Wszakże w miesiącach wyszły w Niemczech Dietka (może już znane Panu), z których każde mogłoby pokusić do napisania z ich powadą pracy oryginalnej.

Nie wyrażam ich i sądzę że tytułów i recenzji; zainteresować one mogą wyjątkowo i dlatego ośmieliłem się zwrócić na nie uwagę Pracownemu a zarazem proszę o artykuł à propos, jeżeli uznasz to Pan za stosowne. Trzeci, o którym mówię, są: 1) John Koch: Die Liebenschläferlegende. Ihr Ursprung und ihre Verbreitung. Leipzig. Reißner. 4m.

2) Wilhelm von Schultenburg: Wendisches Volkstum in Sage, Brauch und Sitte. Berlin. Nicolai.

W chwalei gdyż konierys list, przywierwino

mi z „Pravdy” propozycji pańskiej, napisaniu
sprawozdanie o dziele George'a. Sprawozda-
nie takie byłoby dla Alencium bardzo po-
żądane, lecz chodziłoby o to, czyby po ob-
jętywieniu przedstawienia teorii, mogły
także nastąpić uwagi krytyczne. Jeżeli
krytyka Szansowcego Pana nie będzie
odpowiadata wkrótce nowej redakcyi,
czy nie wierzicie nam Pan za to do-
kowanie stojącej przerobki?

Z wysokiem poważaniem
Piotr Chmielowy

3427

a. 16 mca. maria 1889 r.

REDAKCJA

3426

ATENEUM

WŁOZIMIERSKA 14

Szanowny Panie

Na wieście o biografii Deapera
potrzebnych tam wiadomości naj-
chętniej się ugodzane. Artykułu Pan-
skiego nieprzetworza być umieszc-
ony w jednym numerze, i w 1° wy-
stąpi w kwietniowym, 2° w na-
jowym roczniku. Przyobiecane
prace przypominam.

Z głębokim szacunkiem

Witold Chmielonek

3428
3428

241
d. 23. mca. paźdz. 1883 r.

REDAKCJA

ATENEUM

WŁODZIMIERSKA 14.

Szanowny Panie!

Nie mogę sobie darować, że na pierwszy list Pana, który po przyjęciu z rąk moich odebrałem, mi pospieszyłem z odpowiedzią. Nożne okoliczności przeszkadzały mi w ustatkowaniu pierwszego ramiaru, a to, że Pan na zarad do Lejdy wyszedł, a to brak nowego adresu, a to różne pilne zajęcia itp. A wniacem był napisać przedwzrostkiem dłuższe Szanownej matronie Pana za serdeczne, prawdziwe i rodzime przyjęcie i mierność jej ofobnie podmiotów, który jeden i drugi mój dni mojej wycierki w czasie w Herdelbergu dzięki gościnności jej przeżyłem. Później wniacem był zapytać przynajmniej o możliwość odezwać mianego przez Pana w Lejdie i jeżeli mi jedź był drugi i był specjalny

o samowienie go dla Ateneum.

Tenż jedno i drugie spełniau; dyskuszj serdecznie zapamijsi i proste do określenie charakteru aderytu, który radhyu poruać. Względnie prosz pamistajac o mnie, pamistek i o Ateneum, które artykułow praiskiuj przagnie.

Powiesi pani Orenkowiej jezera nie znam, nie widiatem się doład z Kuziem i nie wiem, jak ja los spotka w Kłosach. Z zasady przeciwnikiem powiesi historycznych nie jestem; lako o trudności napisania dobrej powiesi k. r. s. silnie jestem upredrzyony. Nie przedstawia dziecina dziejowa możności obserwacji bezposredniej, która dla powiesiopisacza stanowi jeden z warunków powodzenia. Powiesienie się w procentoi wymaga polegaj nej wyobraźni, która by się potrafila obrazować z tych pierwiastków, jakimi spóczesne życie ją napasta.

Wielu się kłuczo pisze powieści i obyczajów rymunków
 a myśi jest chaci jedna, kłóraszky mozna do rządu da
 skonadytel policzyć, a mam tu na myśli utwozy
 zarówno starego Bulwersa jak i młodsze Eberca
 lub Ecksteina. Naduralnie nie myślę wymagać,
 ażeby każda powieść miała być araz arcydziełem;
 postawieniem tylko powypise pytanie jako wshające
 kłóraszki napotykanym w dziedzinie powieści historycz-
 nej wstapera z obycz, mało znamym stosunków.

Cieny mi, że artykuł mój w Echu obudził w Panu
 wspomnienia tak interesujące. Wydawnictwo „Teatr
 Wileński” mi jest mi, nieestety, znane; będę się starał
 z niem spotkać.

Przeżyłamy wraz z ionym obójm Państwu serdecznie
 podziękowanie za panisę. Janek radby kiedyś
 znnowu przebyć takie chwile, jakie miał tego
 lata.

Z prawdziwym szacunkiem
 P. M. S. S.

P.S. Są odbitki artykułu pańskiego o podaniach i t.j.

- kbisarh; co Pan rothare 12 mieny 2000?
 Rly.

397
7

d. 5-9 maja ..... 1883 r.

3429
3129

REDAKCJA

ATENEUM

WŁODZIERSKA 14.

Szanowny Panie!

Najupetwiejsza rzada co do praktycznego, spo-
 tecznego znaczenia powieści historycznej; stano-
 wig one niewywieściu nie tylko propeudeutyczne,
 jak je ktoś myślał, ale bardzo uszko wprost
 przeciwnie ogólnie. A z tego względu wymagają
 po autorem studjów poważnych, ażeby bronił
 w umyśle tego ogólnie mi uprzed. Co się
 tyczy szofunktu pracy powieściopisana do pra-
 cy historyka, ja patrzam w zupełności
 pańskie, a kim w praktyce jest mi nastawieniem,
 do moim — dopetwieciem, że o ile historyk
 szuka nie-prawdy ~~przez~~ pomijać wszelkie
 przesady, o których ani się śród wprost ani skom-
 brnaczy ^{nie} wyzniosłomai mi moim, o tyle mój
 powieściopisarz, ze smego ratania artystycznego
 obowiązanym do traktowania całości
 życia wy-to epoki wy jednolite, narazie się
 gła na popetwiecie jakiegoś anarchizmu

myślącego stał, że jego obserwacja i jego am-
bira na innych nasaf i na innych ludziach w ruf
była wyprawiana. Słód niear byj' istotnie Dobrym
powieściopisarzem hist. potrzeba posiadać naukę
historyczną, a mój' jui chęta z natury wielki.
Dziś 4. zw. społeczeństwa psychologicznego i fantazji
dopełniającej; która z drobnych obsadów patrzyi cadoń
organizmas utworzyć.

Co do kwestyj poruszonych przez Stanisława
Pana z powieści rekonstrukcji tejdyż, stara-
tem się zasięgnąć wskazówek zarówno od ludzi
jak i księży. Ani ludzie ani księżki nie o
tej pracy mi wiedzą. Ani w Sobieszczańskim,
ani w Walewskim, ani wreszcie w Fichku,
który swięto o Kromere pisał, nie ma
tego traktatu wymienionego.

Co do Modrewołkiego, również nie ma si-
gdzie wzmianki, a jst ciekawa rzecz

jinu i z tego wynika, że byłoby to pierwsze
dotąd odkrycie piśma jego w jęz. polskim.

Tdzie tylko o to, czy to rzeczywiście autograf
Modrowskiego. W każdym razie sądy,
że przepisanie było wemy będzie następną.

Przepraszam sendem podziękowanie całej
nam domowi, zażyciem wyprawy do
prawożania

P. Chmielowski

Wielki miłośnik i referent tego odczucia

d. 17 mca września 1884 r. 9

REDAKCJA

ATENEUM

WŁODZIMIERSKA 14.

3430

3430

Szanowny Panie!

Dopiero po powrocie z Litwy a następnie z letniego mieszkania mogłem odczytać oba listy Pańskie w sprawie i rozprawki o wpływie żywności wschodnich na polski. Ale tego do teraz dopiero odpowiadam.

Odczytałem rozprawę, wpadłem na myśl, że może być sporytkowana w Ateneum.

Oczywiście ponieważ jest już drukowana i ogłoszona, niepodobna dać jej w przyszłości przedruk. Ale jeśli mi się, że moim zdaniem ją przerobić w sposób naukowy.

Po wtępie, w którym przedstawia Pan pod jakimi względami należy badać wpływ obcych żywności i do jakich wniosków przysięły można, trzeba wprost przytoczyć do

ostatniej części rozprawy francuskiej, gdzie
François Pan w ilości tylko char.
Których rodzaj wstępów, wywie-
nych przez różne języki wschodnie na
półki. Czyni to materiały znachoni-
cie rozszerzyć, dając jako dowody
presumptywnych wstępów odpowiednio
dobrane przykłady, które François
Pan w rozprawie francuskiej sru-
towo w osobnym dziele wylicza.
Tym sposobem uniknęłyby się formy
Stawiskarskiej, która w artykule
sta. *crasipima pueruacronium nasit*
by mogła, a krytyki odrazu mia-
by przedłożone i rezultaty bada-
nia i ich udowodnienie. Naturalnie
prosiłbym, ażeby, o ile to się da, ra-
dziej szukał przykładu i mi przebr-

vrať , pod wspaniałym obywatelstwem, jednego arku-
sza druku.

Co do myśli przesyłanej Legerowi Ateneum
zgodzam się chętnie, ale dopiero od Nowe-
go Roku 1885, gdyż z bieżącymi i zaległ-
mi numerami byłoby bardzo trudno
dać rady.

Diakonie codziennie są panie, przesyłam
w imieniu brzożem i żony pozdrowienie
obojgu szanownym Państwu

Z poważnym szacunkiem
Palmisłom

272
11

d. 9 mca listop. 1884 r.

REDAKCJA

ATENEUM

WŁODZIMIERSKA 14.

3431

3431

Szanowny Panie!

Wyśto niedawno zapewniam jui Szanownemu
Panu przynajmniej z relacyi kronikarskiej Dietko Gustawa
Gerbera: Die Sprache und das Erkennen (Berlin
R. Gaertners Verlag). O ile nie spiesz trzebie wnieść
możę, dietko to nadawałoby się do serwego omówienia
w Ateneum, gdzie porusza dużo kwestyj ciekawych
i ważnych. Czyby Pan takiej krytycznej oceny podjąć
się nie rekeriał.

Jeżeliby zaś ta propozycja nie przypadła Panu
do myśli, to moichy rekeriał Pan zabrać głos
krytyczny w kwestyi autentyczności staroświeckich
zabytków oraz rodopiskich piśm (rapem, lub orobus);
albo też dać sprawozdanie o dziele Fryderyka
S. Krause: Sagen und Märchen der Südslaven
in ihrem Verhältniss zu den Sagen und Märchen

der übrigen indogermanischen Völkergruppen
(Leipzig, Wilhelm Friedrich's Verlag). A moie
wresnei ma Ypan jelaq wlasny, metodologijny
prac nad badaniami kleshd.

Radnym bardzo mi'e na pmytly rok zapewni-
ny spoudiat Stanowezgo Pana w jaku' ohe-
slony spofob.

Stanowezym Panistwu pmytlem swoj i Pomy
moj i serdecne ubony; od Janke waleim
wmanowami.

W. W. W. W. W.

REDAKCJA

„ATENEUM“

WŁOZIMIERSKA 14.

Warszawa d. 9 grudnia 1885

9432

3432

Szanowny Panie!

Panicznie od czasu widzenia się mojego z p. Ludwikiem
Kielem Prusieckim w Krakowie w przedostatnim lipcu r. b.
nie mogę się dowiedzieć, gdzie przebywa, a list mi
pisany według dawnego adresu iadziej mi nawet
odpowiedzi, ośmieln się tedy Szanownego Pana
zapytaniem, czy Pan niewiadome mić się obem
pełnić ułady filozofa: przypuszczam, że wstąpił
z Panem w korespondencję, a chętnym go poprosi
o przypiszenie nadesłania artykułu przygotowanego je-
dnie w styczniu roku bieżącego. Najmiej by
Pan obawiający się udziałem mi tej wiadomości.

Powstał, i głębiej. Szanowny
Czy nie przypomniał Pan sobie o Ateneum?

J. Chłochowski

REDAKCJA

„A TENEUM“

WŁODZIMIERSKA 16.

Warszawa d. 18 czerwca

1886

3433

3455

Pracowny Panii!

Tak z druzgęz miłosciwio mojęz uwu-
sić Pan magist, archywał Jęz sprowo-
dżawęz o puđózię Czeł po Poluce
kostat do Ateneum puđęzi; bykto bra-
kto dolyfraz nięzięz, eickę go podai
do druku; prawđopuđobnie puđęzi
ma renyft sierpniowy lub wręziowy.

Miłoby mi byto bardzo, gdybyimęz uw-
gi otwierić Pracowny a tak Fachawyft
na uon Paickwa, atę byćimęz datęz od
siebie; bo my w Prace, a Paickwo
w Drezni; litawuni wisę puđęzi
pnyftam rapewniem prawđimęz

drauwelke : prapras'ni, e jehinri n.
Hojung rampu.

Peter Christen

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.